

PANEL RHIANT CORFFORAETHOL

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11 Mehefin, 2018

YN BRESENNOL: Dr Caroline Turner (Prif Weithredwr Cynorthwyol a Chyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol) (Yn y Gadair)

Cynghorydd Llinos Medi Huws (Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol)

Cynghorydd Alun Mummery (Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau)

Barbara Jones (Cymdeithas Gofalwyr Maeth Ynys Môn)

Fôn Roberts (Pennaeth Gwasanaethau Plant)

Huw Owen (Swyddog Adolygu Annibynnol)

Dawn Owen (Rheolwr Tîm, Tîm Lleoli Plant)

Heulwen Owen (Swyddog Cyswllt Addysg PDG)

Llinos Edwards (Nyrs PDG)

Kevin Thomas (Arweinydd Ymarfer) (ar gyfer eitem 5)

Dr Trish Girling (CAMHS) (ar gyfer eitem 4)

Ann Holmes (Swyddog Pwyllgor)

YMDDIHEURIADAU: Dr Gwynne Jones (Cadeirydd), Cynghorydd R. Meirion Jones (Aelod Portffolio Addysg), Cynghorydd Richard Griffiths (Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol), Cynghorydd Margaret M. Roberts (Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio), Liz Fletcher (BIPBC), Janw Hughes-Evans (BIPBC – Gwasanaeth Anableddau Dysgu Plant).

---

1 DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

2 COFNODION CYFARFOD 11 RHAGFYR, 2017

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod blaenorol y Panel Rhiant Corfforaethol a gynhaliwyd ar 11 Rhagfyr, 2017 ac fe gadarnhawyd eu bod yn gofnod cywir.

3 MATERION YN CODI

- Gofynnodd y Panel am ddiweddariad ar y cynnydd a wnaed yn erbyn yr amcanion gwelliant a nodwyd yn yr adroddiad gan yr Uned Ansawdd a Diogelu, a gyflwynwyd yn y cyfarfod blaenorol, mewn perthynas â'r meysydd canlynol:

- Ansawdd Asesiadau PDG
- Sicrhau cynlluniau gofal a chefnogi ar gyfer pob plentyn sy'n derbyn gofal
- Adolygu a monitro'n gadarn y camau gweithredu a'r gwahaniaeth a wnaed
- Ansawdd a chysondeb cadw cofnodion
- Canolbwyntio ar gynllunio dyfodol parhaol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal er mwyn lleihau niferoedd y plant mewn gofal.

Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd fod y gwaith papur sydd angen ei wneud pan fydd plentyn yn dod i ofal wedi newid yn gyfan gwbl ers y

cyfarfod diwethaf. Mae'r ffurflenni gofal a chefnogi newydd yn rhai rhanbarthol ac mae'r gwasanaeth bellach wedi dechrau gweithio gyda'r ddogfennaeth newydd. Mae gweithrediad y trefniadau yn golygu y bydd angen i bob plentyn sy'n derbyn gofal dderbyn asesiad a bod cynllun gofal yn cael ei greu ar eu cyfer. Bydd materion ansawdd a monitro yn cael sylw yn y ddogfennaeth newydd; bwriad y Gwasanaeth, wrth iddi ddod yn amser cyfarfod adolygu pob plentyn y mae'r Awdurdod yn edrych ar eu holau, yw y bydd y plentyn yn mynd i'r adolygiad â'r ddogfennaeth newydd. Bydd y newid felly'n digwydd dros tua 10 mis gydag unrhyw broblemau cychwynnol, yn enwedig o ran mewnbwn asiantaethau eraill (gyda'r ffurflenni newydd yn canolbwyntio fwy ar agweddau gwaith cymdeithasol) yn cael eu gweithio trwyddynt. Ers y cyfarfod diwethaf, mae'r Gwasanaeth wedi gwneud cynnydd mewn perthynas â chynllunio sefydlgorwydd; mae wedi adolygu nifer o gynlluniau ac wedi symud rhai ymlaen i Orchmynon Gwarcheidwaeth Arbennig tra hefyd yn rhyddhau ychydig o orchmynon gofal. Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd y bydd y sefyllfa'n cael ei hadolygu ar ôl 6 mis o ddechrau defnyddio'r gwaith papur newydd er mwyn sefydlu pa elfennau sy'n gweithio a pha rai sydd ddim a sut y gellir eu datblygu ochr yn ochr ac Addysg ac Iechyd.

Dywedodd y Nyrs PDG mai un ystyriaeth o safbwynt iechyd yw sut mae'r asesiadau iechyd PDG yn cael eu hymgorffori o fewn y ddogfen newydd.

Cadarnhaodd y Swyddog Cyswllt Addysg PDG bod y wybodaeth wedi'i rhannu ag ysgolion a bod gohebiaeth wedi'i hanfon at Benaethiaid ynghyd â'r Templed ar gyfer y Cynlluniau Addysg Personol newydd a fydd yn ffurfio rhan o'r Cynlluniau Gofal a Chymorth newydd. Y disgwyliad yw y bydd pob plentyn sy'n derbyn gofal yn derbyn y cynllun erbyn Tachwedd, 2018, bydd hyn yn digwydd beth bynnag ar gyfer y plant hynny sy'n newid ysgolion ym mis Medi.

Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd bod cynnig o gymorth gyda'r newidiadau wedi'i wneud i ysgolion; mae yna ffurflen atgyfeirio newydd ar gyfer ysgolion hefyd. Mae'r gwasanaeth wedi mynd ati i baratoi'r ysgolion ar gyfer y newidiadau.

Dywedodd y Swyddog Adolygu Annibynnol bod yr IRO, yn y cyfarfod diwethaf, wedi cynnig templed newydd ar gyfer adroddiadau gwaith cymdeithasol. Bydd y ddogfennaeth newydd y cyfeirir ati uchod yn cynnwys yr agweddau a awgrymir gan y templed ac yn cael ei defnyddio yn y cyfarfodydd adolygu o hyn allan.

Bu'r Panel nodi a derbyn y wybodaeth a ddarparwyd yn y diweddariad.

GWEITHRED YCHWANEGOL: Adborth ar weithrediad y fformat gwaith papur newydd i gael ei gasglu drwy Benaethiaid Gwasanaethau Plant Gogledd Cymru dros y 6 mis nesaf ac adolygiad o effeithiolrwydd i'w gynnal yn dilyn hynny.

- Roedd y Panel wedi gofyn am gadarnhad o ganlyniadau adolygu a oedd wedi'u cynnwys o fewn adroddiad yr Uned Ansawdd a Diogelu i'r cyfarfod diwethaf.

Dywedodd y Swyddog Adolygu Annibynnol fod yr adroddiad yn adlewyrchu'r hyn a archwiliwyd, sef sampl o adolygiadau o fis Medi, 2017 ac nid cyfanswm y plant a oedd yn derbyn gofal. Felly, darparwyd 7 dogfen adolygu trefniadau o flaen y cyfarfod adolygu – 27% o 26 adolygiad; mewn un achos fe gyflwynwyd dogfen arall hefyd sydd, allan o 26, yn 3.8%

Nododd y Panel yr eglurhad.

- Roedd y Panel wedi argymhell y dylid ymgynghori â Swyddogion ar wneud trefniadau amgen er mwyn sicrhau bod cyfweiliadau dychwelyd adref ar gyfer plant ar goll yn cael eu cynnal hyd nes ceir cadarnhad bod gwasanaeth rhanbarthol wedi'i sefydlu.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd, pan fydd plentyn sydd yng ngofal yr Awdurdod yn myn ar goll, cyfrifoldeb yr Awdurdod yw cynnal cyfweiliad dychwelyd adref. Mae wedi dod i'r amlwg yn rhanbarthol fod y data y mae Heddlu Gogledd Cymru yn ei gasglu mewn perthynas â phlant ar goll yn wahanol i'r hyn y mae'r Awdurdod yn ei gasglu ac yn ymateb iddo e.e. roedd yr Heddlu wedi adrodd bod 150 o blant wedi mynd ar goll dros gyfnod o amser ar Ynys Môn er mai dim ond 140 o blant sydd gan Ynys Môn yn ei ofal, nifer ohonynt nad ydynt yn byw yn Ynys Môn. Mae'r Heddlu yn ystyried yr holl blant ym mhob lleoliad ar yr Ynys er bod nifer o'r plant hyn mewn lleoliadau sydd wedi'u trefnu gan awdurdodau o du allan i Ynys Môn a'r ardal gan olygu mai'r Awdurdod sy'n lleoli'r plant sy'n gyfrifol amdanynt ac nid Cyngor Sir Ynys Môn. Dywedodd y Swyddog ei fod yn llunio canllawiau ar gyfer awdurdodau Gogledd Cymru ar sut i ddelio â phlant sy'n mynd ar goll o leoliadau o'r fath; gallai fod yn ddefnyddiol, lle mae awdurdod wedi lleoli plentyn mewn ardal awdurdod arall yng Ngogledd Cymru a bod y plentyn hwnnw'n mynd ar goll, i'r Awdurdod sy'n Lletya gynnal y cyfweiliad dychwelyd adref ar ran yr Awdurdod sy'n Lleoli'r plentyn. Os mai Ynys Môn yw'r Awdurdod sy'n Lletya, yr agwedd a awgrymir mewn sefyllfaoedd lle mae'r Awdurdod sy'n Lletya y tu allan i ardal Gogledd Cymru, yw bod Ynys Môn yn cynnig cynnal cyfweiliadau dychwelyd adref am ffi. Bydd yr agwedd hon yn cael ei thrafod mewn cyfarfod Penaethiaid Gwasanaethau Plant Cymru Gyfan ddydd Gwener yma er mwyn ystyried a ddylid gweithredu'r trefniant hwn yn genedlaethol ac nid dim ond yn rhanbarthol. Nododd y Swyddog fod angen cael trafodaeth â Heddlu Gogledd Cymru er mwyn cadarnhau'r gwahaniaeth rhwng plant sydd ar goll a phlant sy'n absennol heb ganiatâd h.y. plant nad ydynt yn y lle iawn ar amser penodol ond y mae rhywun yn ymwybodol o'u lleoliad - mae Heddlu Gogledd Cymru wedi bod yn nodi'r rhain fel plant ar goll hefyd. Mae protocol ar gyfer plant ar goll a'r bwriad yw adolygu a chytuno ar y protocol ac yna cyfarfod â Heddlu Gogledd Cymru er mwyn dod i ddealltwriaeth am y data a adroddir, yn enwedig o ran plant a leolir ar Ynys Môn ond nad ydynt yn gyfrifoldeb i'r Awdurdod hwn. Mater arall yw nad yw'r Awdurdod yn Ynys Môn bob amser yn cael eu hysbysu gan awdurdodau eraill am y lleoliadau y byddant yn eu gwneud ar yr Ynys tan y bydd problem yn codi, er bod gweithdrefn yn bodoli ar gyfer hysbysu am leoliadau y tu allan i ardaloedd.

Mewn perthynas â'r cynnig bod tîm rhanbarthol yn cael ei sefydlu er mwyn cynnal cyfweiliadau dychwelyd adref, dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd mai barn y rhan fwyaf o awdurdodau yw bod ganddynt eisoes yr adnoddau mewnol er mwyn gallu cynnal y cyfweiliadau dychwelyd adref, nad oes raid eu cynnal gan weithwyr cymdeithasol, a'i fod yn fater o ddod i gytundeb ar broses.

Gofynnodd y Panel am gadarnhad o ran y trefniadau addysgol ar gyfer plant a leolir ar Ynys Môn gan awdurdodau eraill. Dywedodd y Swyddog Cyswllt Addysg PDG fod GwE yn ceisio gwybodaeth am y nifer y plant mewn gofal ym mhob cyfnod allweddol ar draws y rhanbarth. Cyflwynwyd adroddiad ar y sefyllfa yn Ynys Môn i'r Panel Rhiant Corfforaethol ychydig flynyddoedd yn ôl.

Derbyniodd y Panel y diweddariad a nodwyd y wybodaeth.

GWEITHREDOEDD YN CODI:

- **Papur arweiniol y Pennaeth Plant a Gwasanaeth Teuluoedd ar agwedd a gytunir arni ar gyfer plant sy'n mynd ar goll o leoliadau a drefnir gan awdurdodau y tu allan i'w rhanbarth i'w gyflwyno i gyfarfod nesaf y Panel ym mis Medi.**
- **Y Panel hefyd i dderbyn diweddariad ar nifer y plant a leolir ar Ynys Môn gan awdurdodau eraill ac sy'n derbyn darpariaeth addysg gan yr Awdurdod.**
- **Y rhesymau dros y gwahaniaethau rhwng y data ar gyfer plant ar goll a adroddir gan yr awdurdodau lleol a'r data a adroddir gan Heddlu Gogledd Cymru [h.y. o ganlyniad i'r ffaith bod yr awdurdodau a'r heddlu yn defnyddio'r diffiniad "ar goll" ac "absennol heb ganiatâd" mewn ffyrdd gwahanol ac o ganlyniad, mae'r Heddlu yn cynnwys plant mewn lleoliadau a leolir gan awdurdodau o'r tu allan i'r ardal yn eu data] i gael ei adrodd yn ôl i Grŵp Prif Weithredwyr Gogledd Cymru er gwybodaeth.**

4 GWASANAETH IECHYD MEDDWL PLANT A PHOBL IFANC (CAMHS)

Rhoddodd Dr Trish Girling drosolwg i'r Panel o waith y gwasanaeth yn Ynys Môn o ran plant sy'n derbyn gofal, gyda chyfeiriad penodol at –

- Y Clinig Ymgynghori –

Bydd tri slot awr yr un yn cael eu cynnig o fewn Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer gweithwyr cymdeithasol sy'n gweithio â phlant sy'n derbyn gofal neu hyd at 3 blynedd mewn lleoliad mabwysiadol. Ers mis Ionawr, mae'r ddarpariaeth wedi ei hystyngi i blant sydd ar drothwy gofal. Ni fydd unrhyw waith uniongyrchol â phobl ifanc yn cael ei wneud yn y fforwm hwn.

Os yw plentyn eisoes yn cael ei adnabod gan CAMHS yna dylid trafod y plentyn gyda rheolwr achos y plentyn yn lle hynny. Pwrpas yr ymgynghoriad yw cefnogi'r system o amgylch y plentyn er mwyn datblygu sefydlogrwydd, diogelwch a strwythur yn eu bywydau. Ystyrir bod yr elfennau hyn yn hanfodol os yw'r plentyn am fod yn barod i gael therapi fel y gall ddelio gydag a datrys trawma o'r gorffennol. Nid yw therapi uniongyrchol yn cael ei argymhell ar gyfer nifer o blant er gwaethaf ymddygiadau a/neu brofiadau anodd.

Mae dros 50 o ymgynghoriadau wedi eu cynnal yn ystod y flwyddyn ddiwethaf gyda rhai o'r rhain yn slotiau dwbl. Gall y rhesymau dros geisio ymgynghoriad fod yn amrywiol gan gynnwys gofalwyr maeth yn ei chael hi'n anodd delio ag ymddygiadau; angen cyngor ar drefniadau cyswllt neu angen help er mwyn adnabod anghenion ar gyfer cynlluniau gofal. Ers ailffurfio'r gwasanaeth y llynedd, mae'r galw am ymgynghoriadau wedi cynyddu; nid oes modd ystyried ceisiadau am fwy o amser yn bosibl oherwydd y galw cynyddol mewn perthynas â gwaith craidd CAMHS.

Mae gweithio drwy ymgynghoriad yn hytrach nag yn uniongyrchol â'r plentyn yn golygu nad yw plant sy'n derbyn gofal yn cael eu hamlygu i fwy o gyswllt diangen â gweithwyr proffesiynol. Mae plant yn aml yn nodi bod cael nifer o bobl yn dod i mewn ac allan o'r bywydau yn peri dryswch a'i fod yn boenus pan fyddant yn gadael. Mae angen i blant sydd wedi dioddef trawma ac anawsterau ymlyniad angen ffurfio ymlyniadau â'u systemau cefnogi presennol h.y. eu gofalwyr maeth, athrawon, Cymorthyddion dosbarth, ac nid yr "help" sy'n dod o ffynhonnell allanol.

Mae rhai o'r anawsterau y daethpwyd ar eu traws yn cynnwys gorfod dibynnu ar wybodaeth ail-law mewn perthynas â phlant; dim sicrwydd y bydd argymhellion yn cael eu rhoi ar waith; pwysau gan y llysoedd i drefnu therapi i blentyn nad yw CAMHS yn ei argymhell ynghyd â dim digon o amser ar gyfer gwaith mwy rhagweithiol.

- Model Adferiad Trawma

Mae'r model yn cynnwys 7 haen o ymyrraeth sy'n cael eu gweithio trwyddynt er mwyn cyrraedd sefyllfa lle bydd gan y plentyn lefel uwch o bendantrwydd a hyder a'u bod yn cyflawni nodau. Fe'i ystyrir yn angenrheidiol i fod wedi gweithio trwy lefelau 1 i 4 cyn y bydd plentyn yn barod am ymyrraeth therapiwtig arbenigol.

- Ffyrdd eraill y bydd CAMHS yn darparu cymorth.
  - Darpariaeth hyfforddiant ar gyfer gweithwyr gofal cymdeithasol ac ar gyfer gofalwyr maeth.
  - Goruchwyliaeth ymchwil mewn perthynas â gofalwyr maeth Ynys Môn (enghraifft ddiweddar oedd astudiaeth ansoddol yn edrych ar rôl trugaredd mewn gofalwyr maeth)
  - Darparu cyngor pellach ac ymgynghoriad drwy fforymau megis y Panel Parhau â Gofal.

Daeth Dr Trish Girling â'i chyflwyniad i ben drwy amlinellu dwy enghraifft o achosion.

Diolchodd y Panel i Dr Trish Girling am ddarparu mewnwelediad gwybodus i'r gwasanaethau CAMHS ar Ynys Môn. Yn ystod y drafodaeth a ddilynodd, nodwyd y pwyntiau canlynol –

- Yr angen i wella a bwrw ymlaen gyda'r Llwybr CAHMS.
- Yr angen i fapio allan pa fathau o therapi preifat sy'n cael eu comisiynu ac a yw'r rhain yn briodol.

NI CHYNYGIWYD UNRHYW WEITHREDOEDD YCHWANEGOL

5 BREUDDWYDION CUDD - ADRODDIAD DILYNOL AR GYNNYDD AWDURDODAU LLEOL AC ARFERION DA WRTH GEFNOGI'R RHAI SY'N GADAEL GOFAL

Cyflwynwyd adroddiad ar gynnydd Ynys Môn ers yr adroddiad Breuddwydion Cudd a'r cyfraniadau er mwyn cyflawni'r gorau ar gyfer plant a phobl ifanc ar gyfer ystyriaeth y Panel.

Adroddodd Mr Kevin Thomas, Arweinydd Ymarfer, bod yr adroddiad Breuddwydion Cudd gan Gomisiynydd Plant Cymru a gyhoeddwyd ym mis Chwefror, 2017 yn edrych ar y gefnogaeth sydd ar gael i bobl ifanc sy'n gadael gofal mewn perthynas â thai, addysg a chyfleoedd hyfforddiant a chefnogaeth bersonol ac emosiynol. Nid y gefnogaeth gan y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn unig sy'n effeithio ar y bobl ifanc hyn. Unwaith y bydd plentyn mewn gofal, mae angen i'r holl Aelodau Etholedig a Swyddogion yr Awdurdod Lleol, fel rhieni corfforaethol, fod yn bryderus am y plentyn hwnnw. Fe ddylai'r rhai sy'n gadael gofal ddisgwyl yr un lefel o ofal a chymorth ac y byddai eraill yn ei ddisgwyl gan riant rhesymol. Os yw'r Awdurdod Lleol, fel corff cyfunol yn gyfrifol am ofalu amdanynt a'u cefnogi, dylent hefyd sicrhau eu bod yn cael y cyfleoedd sydd eu hangen arnynt a fydd yn cynnwys cynnig mwy nag un cyfle iddynt wrth iddynt ddod i delerau â chymryd cyfrifoldeb wrthynt iddynt ddod yn oedolion.

Dywedodd y Swyddog fod Comisiynydd Plant Cymru wedi ymweld ag Ynys Môn ar 31 Mawrth, 2017 pan cafodd ei chyflwyno â gwybodaeth am y ffordd yr oedd yr Awdurdod wedi ymateb i'r adroddiad Breuddwydion Cudd yn ystod y 12 mis ers ei gyhoeddi. Yn ystod y cyfnod hwnnw, mae'r Awdurdod wedi parhau i ddatblygu a chryfhau'r gefnogaeth gorfforaethol ar gyfer y rhai sy'n gadael gofal yn y ffyrdd canlynol –

- Drwy greu swydd Ymgynghorydd Personol parhaol ychwanegol ar gyfer y rhai sy'n gadael gofal, a ariennir drwy'r grant Cymorth i'r Rhai sy'n Gadael Gofal. Mae hyn wedi cryfhau'r gwasanaeth gan ei alluogi i ddarparu cymorth amserol ar gyfer y rhai

sy'n gadael gofal er mwyn eu helpu i gyflawni eu dyheadau ac i wneud y trawsnewidiad llwyddiannus i fywyd fel oedolyn ac i fyw'n annibynnol.

- Drwy eithrio'r rhai sy'n gadael gofal rhag talu'r Dreth Gyngor. Cyngor Ynys Môn oedd yr awdurdod lleol cyntaf yng Ngogledd Cymru i helpu pobl ifanc a oedd yn gadael ei ofal drwy eu heithrio rhag talu'r dreth gyngor. Wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor Llawn, daeth y polisi newydd i rym ar 1 Ebrill, 2018 ac mae'n rhoi eithriad 100% yn y dreth gyngor i'r rhai sy'n gadael gofal (18-21 oed).
- Drwy ddatblygu amrediad llwyddiannus o wasanaethau cymorth cysylltiedig â thai ar gyfer pobl ifanc rhwng 16 a 25 oed, sy'n cynnwys 26 uned o Dai â Chymorth ac 14 uned o gefnogaeth hyblyg. Mae Prosiect Coedlys yn Llangedfni yn darparu 9 uned o lety â chymorth ar gyfer rhai o'r bobl ifanc fwyaf bregus. Pan fydd pobl ifanc yn gadael eu lleoliad gofal, mae'r Awdurdod yn ceisio sicrhau bod eu cartref newydd yn addas ar gyfer eu hanghenion ac yn gysylltiedig â'u cynlluniau a'u dyheadau ehangach – er enghraifft wedi ei leoli ger eu sefydliad addysg neu eu gwaith. Mae protocol Tai ac Ôl-ofal yn y Gwasanaethau tai yn sicrhau bod y llety a gynigir i'r unigolyn ifanc yn briodol.
- Drwy ddarparu profiad gwaith mae'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd ynghlwm â menter newydd o fewn y Cyngor o'r enw Denu Talent lle cynigir profiad gwaith â thâl ar gyfer pobl ifanc er mwyn helpu i'w paratoi ar gyfer y byd gwaith – cyfnod o hyd at 12 wythnos a chyflog gyda'r Cyngor.
- Drwy ddarparu cymorth ariannol ar gyfer gweithgareddau penodol drwy Gronfa dydd Gŵyl Ddewi Llywodraeth Cymru a sefydlwyd er mwyn helpu pobl ifanc sydd, neu sydd wedi bod yng ngofal yr Awdurdod Lleol i gael mynediad i gyfleoedd a fydd yn eu harwain tuag at fywydau annibynnol a llwyddiannus. Gofynnwyd i Awdurdodau Lleol weinyddu eu dyraniad o'r gronfa mewn modd hyblyg a chreadigol er mwyn bodloni anghenion eu pobl ifanc yn yr un ffordd ag y bydd rhieni genedigol yn cefnogi eu plant. Yn ystod 2017/18 fe ddarparodd yr Awdurdod gymorth ariannol ar gyfer pobl ifanc a oedd yn gadael drwy roi talebau dillad i 15 o bobl ifanc (£200); gwersi gyrru i bobl ifanc (£200), blaendaliadau a rhent ar gyfer llety, nwyddau tŷ ar gyfer llety newydd, dillad awyr agored ar gyfer swydd newydd a llety ar gyfer cyfweiliad am swydd.
- Drwy sefydlu Gwobrau Cyrhaeddiad (Gwobrau'r Sêr) fel cydnabyddiaeth o lwyddiannau'r plant sy'n derbyn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal yn Ynys Môn.

Cyfeiriodd y Swyddog at feysydd lle mae gwaith parhaus yn mynd rhagddo er mwyn cryfhau'r gefnogaeth a ddarperir ar gyfer pobl ifanc sy'n gadael gofal sy'n cynnwys yr Awdurdod Lleol yn gweithredu fel gwarantwr ar gyfer tenantiaeth rhywun ifanc; cadarnhau'r Polisi Cyllid ar gyfer rhai sy'n gadael gofal; gwrandao ar a dysgu o brofiadau'r rhai sy'n gadael gofal er mwyn siapio gwasanaethau ar gyfer y dyfodol a chryfhau cysylltiadau â'r prosiect Cymunedau'n Gyntaf er mwyn darparu cymorth ymarferol ac emosïynol ar gyfer rhai sy'n gadael gofal.

Fel rhiant corfforaethol, mae angen i'r Awdurdod barhau i gael dyheadau uchelgeisiol ar gyfer y rhai sy'n gadael gofal drwy sicrhau ei fod yn darparu'r cymorth gorau a'r gwasanaethau mwyaf effeithiol er mwyn gallu rhoi'r dechrau gorau iddynt o ran byw'n annibynnol.

Nododd y Panel y wybodaeth a gwnaed y pwyntiau canlynol –

- Nododd y Panel bod rhoi i'r sawl sy'n gadael gofal gyfleoedd gwaith yn allweddol er mwyn datblygu eu hannibyniaeth. Nododd y Panel ymhellach y byddai wedi disgwyl i'r Awdurdod allu darparu cyfleoedd o'r fath i'r 44 o bobl ifanc sy'n gadael gofal y mae'n gyfrifol amdanynt ac awgrymwyd y dylai sicrhau cynnydd yn hyn o beth fod yn flaenoriaeth.
- Gofynnodd y Panel am gadarnhad o'r trefniadau sy'n bodoli pan fydd person ifanc mewn gofal maeth yn gadael y cartref gofal maeth i fynd i'r brifysgol/addysg bellach. Dywedodd yr Arweinydd Ymarfer, os ydynt yn mynd i Brifysgol neu addysg bellach /

uwch y bydd y sawl sy'n gadael gofal yn dal i dderbyn y gwasanaeth gadael gofal llawn. Ar gyfer y rhai hynny sy'n dychwelyd dros y gwyliau, mae dyletswydd ar yr awdurdod lleol i ddarparu llety gwyliau. Y disgwyliad yw y byddant yn dychwelyd i'w lleoliad maeth blaenorol. Lle nad yw hyn yn bosibl, bydd yr Awdurdod yn gwneud trefniadau amgen. Mewn perthynas â'r trefniant 'Pan dwi'n barod' (trefniant lle bydd person ifanc mewn gofal maeth yn aros gyda'u gofalwyr maeth y tu hwnt i 18 oed) mae'r rheoliadau yn nodi, os yw unigolyn ifanc yn mynd i ffwrdd i'r Brifysgol, y gallant ddychwelyd i gartref y gofalwr yn ystod y gwyliau ac y bydd y gofalwr yn gymwys i dderbyn cyllid dan y trefniant 'Pan dwi'n barod' pan fydd y person ifanc yn aros yn y cartref 'Pan dwi'n barod'. (Gweler yr atodiad ar gyfer y rheoliadau).

- Nododd y Panel y pwysigrwydd o geisio sicrhau parhad cronfa dydd Gŵyl Ddewi fel ffynhonnell o gyllid er mwyn galluogi'r plant mewn gofal/y rhai sy'n gadael gofal i ymgymryd â gweithgareddau a fydd yn gwella eu llesiant, yn cynnal eu hannibyniaeth neu'n cyfrannu at eu datblygiad.

Cytunodd y Panel i dderbyn yr adroddiad ac i nodi'r cynnydd a wnaed gan yr Awdurdod wrth ymateb i'r adroddiad Breuddwydion Cudd.

DIM GWEITHREDOEDD YCHWANEGOL YN CODI

6 IECHYD – YSTADEGAU PLANT SY'N DERBYN GOFAL

Darparwyd adroddiad gan BIPBC yn cynnwys y wybodaeth ystadegol ganlynol ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill, 2017 a 31 Mawrth, 2018 ar gyfer ystyriaeth y Panel –

- Cyfanswm nifer y plant sy'n derbyn gofal o fewn a thu allan i siroedd Gogledd Cymru o dan gylch gwaith Awdurdod Lleol Ynys Môn (165)
- Cyfanswm nifer y lleoliadau LAC yng Ngogledd Cymru o du allan i ardal BIPBC (207)
- Dadansoddiad fesul Sir o'r 456 LAC byw a leolir o du allan i Ogledd Cymru yn y gwahanol Siroedd o fewn ardal BIPBC un ai cyn neu yn ystod y cyfnod (Ynys Môn – 49)
- Cipolwg yn ôl sir o'r boblogaeth Plant sy'n Derbyn Gofal fel ar 31 Mawrth, 2018.
- Dadansoddiad o blant sy'n derbyn gofal o du allan i Ogledd Cymru a leolir yn ardal BIPBC fel ar 30 Mawrth, 2018 a'u lleoliadau.
- Prydlondeb hysbysiadau a ddarperir gan awdurdodau Gogledd Cymru o ran pan fydd lleoliad LAC yn dechrau neu'n newid a hefyd LAC sy'n cael eu lleoli yn ardal BIPBC o'r tu allan i Gymru - mae Llwybr Hysbysu Cymru GIG ar gyfer LAC yn nodi bod yn rhaid anfon hysbysiadau o fewn 5 diwrnod i blant gael eu lleoli.

Nododd y Panel y canlynol –

- Bod y 49 o blant sy'n derbyn gofal a leolir ar Ynys Môn o'r tu allan i Ogledd Cymru yn nifer sylweddol pan y'i hychwanegir at y plant sy'n derbyn gofal a leolir ar Ynys Môn gan siroedd eraill yng Ngogledd Cymru a'r plant sy'n dod o dan gylch gorchwyl Ynys Môn ei hun.
- Nad oes patrwm amlwg i'r plant sy'n derbyn gofal a leolir yn Ynys Môn gan awdurdodau eraill.
- Bod Ynys Môn yn cymharu'n dda ag awdurdodau eraill Gogledd Cymru o ran darparu hysbysiadau amserol am leoliadau.

Nododd y Panel y wybodaeth a ddarparwyd.

NI CHYNIWIWYD UNRHYW WEITHREDOEDD YCHWANEGOL

7 ADRODDIADAU GWASANAETH

7.1 Darparwyd diweddariad gwasanaeth gan y Swyddog Cyswllt Addysg PDG

Nododd y Panel y canlynol –

- Bod cyfanswm o 28 Cynllun Addysg Personol wedi eu cwblhau o fewn yr amserlen tra bo 46 yn weddill. Dywedodd y Swyddog Cyswllt Addysg PDG mai dyma'r ail flwyddyn academaidd lle mae ysgolion wedi bod yn gyfrifol am gwblhau'r cynlluniau ac er cael eu hatgoffa'n rheolaidd am y gofyniad, nid ydynt yn cael eu cwblhau yn unol â'r disgwyl. Gobeithir y bydd cyflwyno Rhan 6 y Cynlluniau Gofal a Chymorth o fudd i ysgolion fel y gellir gwella'r rhan sy'n ymwneud ag Addysg.
- Bod nifer y newidiadau ysgolion anhrosiannol wedi codi gyda 31 wedi eu cofnodi yn 2017/18 o gymharu ag 17 yn 2016/17. Dywedodd y Swyddog Cyswllt Addysg PDG fod hyn i'w briodoli'n rhannol i ddiffyg lleoliadau ond hefyd plant sydd wedi cael eu lleoli mewn cartrefi tymor hir, sy'n symud i ysgolion o fewn y dalgylch - sy'n beth synhwyrol. Mae newidiadau eraill yn ganlyniad i blant sy'n dychwelyd adref i fyw gyda'u teuluoedd sy'n newid positif ynddo'i hun.

Nodwyd y wybodaeth gan y Panel.

NI CHYNIGIWDYD UNRHYW WEITHREDOEDD YCHWANEGOL

7.2 Darparwyd diweddariad gwasanaeth gan y Rheolwr Tîm Lleoli Plant.

Nodwyd y panel y canlynol –

- Er yr ystyrir nad oes digon o ddewis o ran lleoliadau, mae Graff 1 yn dangos bod nifer o blant sy'n derbyn gofal yr Awdurdod mewn gwahanol fathau o leoliadau ar yr Ynys.
- Mai dim ond un teulu prif ffrwd newydd a gafodd ei gymeradwyo yn ystod chwarteri 3 a 4, fodd bynnag, cafodd llawer iawn o waith asesu ei wneud yn ystod y cyfnodau hynny er nad oedd modd dod â'r gwaith i gasgliad llwyddiannus.
- Bod yr adroddiad yn pwysleisio pwysigrwydd plant sy'n derbyn gofal yn cael yr un gweithiwr o'r Tîm Lleoli Plant ar adeg lle maent wedi profi nifer o newidiadau o ran gweithiwr cymdeithasol. Dywedodd y Rheolwr Tîm bod y newidiadau i weithwyr cymdeithasol yn amlwg yn Chwarter 3 a 4 ac wedi eu cynnwys yn adborth gofalwyr yn dilyn eu hadolygiadau blynyddol.

Nodwyd y wybodaeth gan y Panel.

NI CHYNIGIWDYD UNRHYW WEITHREDOEDD YCHWANEGOL

8 CYFARFOD NESAF

Nododd y Panel y cynhelir cyfarfod nesaf y Panel am 2pm ar ddydd Llun, 10 Medi, 2018.

**Dr Caroline Turner
Cadeirydd**

Pan fydd person ifanc yn bwriadu mynychu'r Brifysgol

- 11.1. *Lle bydd person ifanc yn dymuno byw gyda'u Gofalwr 'WIR' tra byddant yn mynychu Prifysgol leol, cynhelir cyfarfod er mwyn cadarnhau'r trefniadau cyllid a diogelu. Rhaid mynd â chanlyniad y cyfarfod a'r trefniant ariannu arfaethedig at y Prif Swyddog Rhiant Corfforaethol ar gyfer ei ardystio.*
- 11.2. *Os bydd y person ifanc yn mynd i ffwrdd i'r Brifysgol gallant ddychwelyd i gartref y Gofalwr yn ystod y gwyliau a bydd y Gofalwr yn gymwys i dderbyn cyllid trefniant 'WIR' pan fydd y person ifanc yn aros yn y cartref 'WIR'.*
- 11.3. *Lle bydd person ifanc yn dychwelyd at eu Gofalwr yn ystod y gwyliau a bod ganddynt blentyn/blant maeth, byddant yn cael eu trin fel aelod o'r cartref Gofal Maeth sy'n oedolyn ac felly byddant yn destun gwiriadau fel y byddai unrhyw Oedolyn arall.*

DRAFT